

LILLESKOLERNES
SAMMENSLUTNING

ÅRS-

SKRIFT

20

26



INDHOLD

05

Bestyrelsens skriftlige beretning 2026

18

At bære stafetten videre

Kirsti Nørgård Haven og Thorbjørn Munck-Alstrup

20

Vi skal alle kunne være her

Peter Futtrup

24

“Vi står ryg mod ryg”

Tina Waskiw Rasmussen og Bettina Sørensen

28

Medlemsskoler – oversigt og adresseliste

32

Nøgletal

34

Program for Lilleskoletræf 2026



BESTYRELSENS SKRIFTLIGE BERETNING 2026

Når verden ryster, mærker vi det også i skolen. Når samtaler om overtagelse af Grønland, stormagtsinteresser og demokratiske spændinger fylder i nyhedsstrømmen – og når figurer som Donald Trump igen sætter spørgsmål om magt, ansvar og menneskelighed på spidsen – så rammer det også børnenes og de unges verden. De lytter. De spørger. De mærker stemningerne. Vi er der, som lilleskoler, til at vise an til en verden, der er til og værd at være i.

Skolen er ikke svaret på al bøvelen i dag. Men den er et værn mod bøvelen i morgen. Den er et håb om en anden og bedre fremtid – båret af dygtige, engagerede og modige voksne, der hver dag insisterer på at danne og undervise kommende generationer, så de bliver både fagligt dygtige, indsigtsfulde og perspektivrige; mennesker, der kan stå i det svære, tænke selv og handle sammen.

Som lilleskoler har vi et særligt ansvar. Vi kan sætte fokus på menneskelighed dér, hvor polarisering truer. Vi kan skærpe forståelsen af demokrati som noget levet og øvet – ikke blot noget vedtaget. Vi kan arbejde med kritisk sans, historisk bevidsthed og modet til at stille spørgsmål. Vi kan insistere på, at fællesskab ikke er en selvfølge, men en praksis.

Og det er lige netop det, der praktiseres på landets lilleskoler. Når vi mødes i skolen til hverdag, og når vi mødes med hinanden på tværs af lilleskolerne; til Lilleskolernes Parlament, til festivalen, til netværk og træf.

Den verserende verdenssituation kan skabe uro. Men den styrker også fællesskaber og sammenhold. Den kalder på alvor, men også humor, humør, gag og løjer – som demokra-

tisk ventil. Kritisk sans er ikke kynisme; det er kærlighed til det fælles. Reflekterede borgere dannes ikke i frygt, men i samtale, nysgerrighed og uenighed, der kan rummes.

Vi er lilleskoler. Og *in times of trouble* er det ikke *Mother Mary*, vi vender os mod – men hinanden. Vores fællesskab. Når verden ryster, ryster vi ikke. Vi holder fast i det lange, seje – og livgivende – træk, som er skolens særkende. I en tid præget af tempo, forventnings- og præstationspres, usikkerhed og fordybelseskriser insisterer vi på tid og plads. Plads til at finde sine ben og sine ståsteder. Sine sprog og udtryk. Sine store og mindre fællesskaber. Plads til at øve sig i at stå i det svære – og finde sammen med andre i det.

Som Hannah Arendt mindede os om: Verden bebos ikke af mennesket, men af mennesker. Det er i mangfoldigheden – og i relationen – at demokratiet lever. *Fight war by cultivating peace*. Det er ikke en naiv ambition. Det er en pædagogisk forpligtelse.

Hvordan *kultiverer* vi fred ude på skolerne?

Vi gør det blandt andet ved at tage børns spørgsmål alvorligt.

Ved at øve demokratiet i praksis.

Ved at lade uenighed få plads uden at lade fællesskabet sprænge.

Ved at give erfaringer med at skabe, handle og forandre – sammen.

Lilleskolernes Sammenslutning har som ambition at understøtte skolerne i at finde og kvalificere deres egne veje ind i tidens udfordringer. Ikke med én løsning, men med mod, faglighed og fælles retning. Vi tror på, at langsomhed

Som lilleskoler har vi et særligt ansvar. Vi kan sætte fokus på menneskelighed dér, hvor polarisering truer. Vi kan skærpe forståelsen af demokrati som noget levet og øvet – ikke blot noget vedtaget. Vi kan arbejde med kritisk sans, historisk bevidsthed og modet til at stille spørgsmål. Vi kan insistere på, at fællesskab ikke er en selvfølge, men en praksis.

kan være radikal. At fordybelse kan være modstand. At dannelse og kundskaber er et svar – ikke på alt – men på det vigtigste.

Hvordan rammer verdens spændinger jeres skole? Og hvordan går I til dem?

Hvordan dyrker og styrker vi fællesskab i en tid med polarisering og præstationspres?

Hvordan skaber vi rum for mangfoldighed, humor, alvor, fordybelse og tilhørsforhold, så fællesskabet bliver en praksis, alle kan deltage og øve sig i?

Hvilke værdier, samtaler og handlinger skal vi stå sammen om – også, og måske især, når verden ryster?

Det er spørgsmål, vi må stille hinanden. For håbet ligger ikke i, at verden bliver mindre kompleks. Håbet ligger i, at vi danner mennesker, der kan bære at være i kompleksiteten – og forandre den til det bedre.

Lilleskolen er vores

Med socialdemokraternes folkeskoleudspil om et klasseloft på 14 i indskoling, som de, uden at spørge os først, kaldte for 'Lilleskolen', blev vi ufrivilligt trukket ind i valgkampen. Der skal ikke herske tvivl om, at vi i Lilleskolernes Sammenslutning synes det er unfair og grænsende til det uanstændige, at landets største parti går på hugst hos en skoleform, som de ikke deler skolesyn med, men hvis navn de kan bruge til at pynte deres forslag med.

For en lilleskole er ikke et klasseloft på 14 elever. Det er ikke en organisatorisk model. Det er formål, værdigrundlag og en praksis, der er oparbejdet, udviklet og levet siden 1949.

Vi kan glæde os over, at ord som nærhed, tillid og tid igen bringes i spil i den uddannelsespolitiske debat. Det er begreber, lilleskolerne har arbejdet med i årtier – ikke kun i indskoling, men gennem hele skoleforløbet. På folkeskolens vegne kan vi håbe på, at det er udtryk for en fortsættelse af det opgør med læringsfiksering og målstyring, som socialdemokraterne har stået i spidsen for med den politiske aftale om 'folkeskolens kvalitetsprogram' i en art selverkendelse og opgør med sig selv og den skole-politik, de har ført i '10erne og frem.

De skal bare huske og vide, at det at lave lilleskole er en holdsport. Det er et forpligtende fællesskab om fag og kundskaber fra børnehaveklasse til 9. klasse (og på nogle få lilleskoler også 10. klasse). Det er demokrati i praksis, plads til forskellighed og mod til at lade kreativitet, kritisk sans og deltagelse være bærende

elementer i skolens hverdag. Det forudsætter tillid til lærere og pædagoger og reel frihed til, at de kan udøve deres faglighed – på tværs af både boglige og praktisk-musiske fag.

Vi havde ønsket en dialog, før vores navn blev lånt. Ikke af hensyn til os selv, men af hensyn til forståelsen af, hvad en lilleskole er. For hvis man vil kalde noget en lilleskole, må man også tage det på sig, som ligger bag: et formål, et fællesskab og et menneskesyn, der rækker langt ud over et tal i en valgkamp.

Vi har fra foreningens side valgt en tilgang til Socialdemokraternes udspil, hvor vi i det offentlige rum er gået venligt, men tydeligt til værks og brugt anledningen til at præcisere, hvad lilleskoler er – og at vores navn, afsæt og værdier ikke kan lånes uden respekt for den praksis og historie, der ligger bag. Strategien har kombineret aktiv deltagelse i medierne, direkte politisk dialog – herunder kontakt ordførere, juridisk afklaring af navneanvendelsen og ikke mindst også aktivering af medlemsskolerne og samarbejdspartnere. Formålet har fra vores side været todelte: at beskytte og tydeliggøre lilleskolernes identitet og integritet samt at sikre, at vi står stærkt både principielt og relationelt i det videre samarbejde med beslutningstagere og myndigheder.

Vi har mødt stor forståelse for 'vores sag' og stor opbakning til vores indsatser og tilgang på tværs af det skolepolitiske landskab. Størst har det for os i bestyrelsen været at opleve, hvordan medlemsskolerne har bakket op og lokalt gjort brug af deres stemme.

Vi har ikke tidligere prøvet at blive del af en valgkamp på denne måde, og det har bestemt været godt for foreningen at få arbejdet med denne, mere klassiske, del af vores interessevaretagelse. Vores arbejde med interessevaretagelse er imidlertid bredere og primært forankret i indsatser tættere på tilblivelsen af de rammer og vilkår *lilleskolerne* og de frie grundskoler udfolder sig i relation til.

Fagfornyelsen

En af disse indsatser gælder Fagfornyelsen. På dagen for repræsentantskabsmødet i 2025, fredag den 25. april, udkom *Lilleskolernes Fagplaner*. En flot udgivelse og resultatet af et eksemplarisk arbejde med styregruppe, fagudvalg og Keld Skovmand som fagligt omdrejningspunkt. Flere lilleskoler er gået i gang med at tage fagplanerne i brug. I brug er de også taget rundt om på landets professionshøjskoler, hos lektorer som vi i forskellige sammenhænge er i kontakt



med, og så er de også præsenteret for fagfolk – herunder centrale personer i det fagfornyelsesarbejde der er igangsat i folkeskoleregion.

Netop arbejdet med folkeskolens nye fagplaner under Fagfornyelsen har fyldt en del også i 2025. Her er vi fortsat centralt placeret i den teknikergruppe, der på skoleforeningernes vegne indgår i *ministeriets arbejdsgruppe om Fagfornyelsen og de frie grundskoler*. Det er i vores øjne et helt afgørende og centralt arbejde: når folkeskolen så markant skifter retning og undervisningen i folkeskolens nye fagplaner, som vil gælde fra skoleåret 2027/28, beskrives og begrundes med afsæt i formål, værdier og sammenhæng, så får det betydning for, hvad det er de frie grundskoler skal stå mål med; hvordan det reguleres, og hvordan der føres tilsyn.

Når folkeskolens fagplaner ikke blot opstiller faglige mål, men også sammenvæver kundskaber, didaktiske tilgange og dannelsesideal i én helhed, bliver det vanskeligt at adskille det faglige niveau fra de værdimæssige og pædagogiske forudsætninger, der også ligger indlejret i planerne. Hvis disse planer – direkte eller indirekte – bliver målestok for de frie skolers forpligtelser, kan det skabe et pres mod ensretning, og dermed udfordre den historiske balance mellem kravet om at "stå mål med" folkeskolen og den idé- og pædagogiske frihed, som er forankret i lovgivningen.

Det må ikke ske, og derfor peger vi, sammen med de andre skoleforeninger, på behovet for en tydeligere lovgivningsmæssig afgrænsning af, hvad der udgør referencepunktet for stå mål med-kravet. Intentionen er ikke at ændre kravet, men at præcisere, at vurderingen fortsat skal knytte sig til undervisningens samlede egnethed til at føre frem mod et fagligt kundskabs- og færdighedsniveau svarende til folkeskolens – og ikke til bestemte styringsmodeller, didaktiske principper eller dannelsesforståelser.

Vi har arbejdet hårdt og fokuseret på at formulere nye lovbestemmelser med tilhørende bemærkninger, der samlet skaber en klar og sammenhængende struktur, som adskiller – og samtidig forbinder – tre dimensioner af skolens opgave: det faglige niveau, skolens dannelseopgave og den løbende evaluering af elevernes udbytte. Ambitionen er at styrke gennemsigtighed og retssikkerhed og give et mere operationelt grundlag for at sandsynliggøre, at skolerne 'står mål med' – uden at indskrænke den frihed, som er selve forudsætningen for de frie skolers virke; en regulering, der både er robust i forhold til folkeskolens nye

fagplaner og fastholder den afgørende balance mellem frihed, legitimitet og tilsyn.

Hvad angår *Lilleskolernes Fagplaner*, så arbejder vi i skrivende stund på et symposium med fagplaner som overordnet tema. Her vil Lilleskolernes Fagplaner, som de også blev på en konference i august 2025, blive præsenteret og indgå som element i drøftelserne. Ligeledes arbejder vi på en række *fagplans-workshops* på tværs af landet i samarbejde med Keld Skovmand.

Nye regler for inklusion og specialundervisning – hvor står vi?

Den 15. januar 2026 indgik regeringen sammen med Liberal Alliance, Det Konservative Folkeparti, Radikale Venstre og Dansk Folkeparti en politisk aftale om nye regler for inklusion, specialundervisning, skolefravær og sygeundervisning i folkeskolen. Aftalen markerer et skifte: Flere elever skal trives og udvikle sig fagligt i almenundervisningen, og færre skal ende i langvarigt bekymrende fravær.

Midlerne er tydelige. Der skal bruges mere tid på tidlige, forebyggende indsatser og mindre på omfattende individuelle vurderinger. Fokus skal i højere grad rettes mod fællesskabsorienterede indsatser frem for individorienterede løsninger. PPR tænkes som en central ressource i skolernes tidlige og forebyggende arbejde og 9-timersgrænsen ophæves.

For de frie grundskoler rejser aftalen en række afgørende spørgsmål. Helt centralt står spørgsmålet om legitimitet:

- **Hvad skal fremover udløse støtte hos os – og hvordan sikrer vi legitimitet?**
Hvis støtte ikke længere knyttes til en PPR-sanktioneret vurdering og en fast tærskel, hvad skal da danne grundlag for beslutninger? Hvordan balancerer vi faglig vurdering, retssikkerhed og pædagogisk dømmekraft?
- **Hvordan kan vi styrke fællesskabsorienterede indsatser uden at miste blikket for det enkelte barn?**
Hvad betyder skiftet fra individ- til fællesskabsfokus konkret i vores praksis – og hvilke muligheder og dilemmaer ser vi i det?
- **Hvordan kan en ny støtte- og opfølgingsmodel blive både administrerbar og meningsfuld i en 'lille' skolekontekst?**
Hvad skal der til, for at en didaktisk-pædagogisk støtteplan og løbende opfølgning

“Vi vil gerne, i året vi har foran os, lægge op til en samtale om, hvad det er der binder os sammen som samfund – på tværs af lilleskoler, geografiske afstande, køn, sociale klasser mv.”

opleves som reel støtte til arbejdet – og ikke som en administrativ byrde?

Det er spørgsmål til jer på skolerne og spørgsmål, vi sammen med de andre skoleforeninger nu arbejder med. Der er en god dialog og en møderække med departementet, og vi taler godt sammen på tværs af skoleforeningerne. For Lilleskolernes Sammenslutning er det afgørende, at en ny model både understøtter den reelle pædagogiske indsats og samtidig hviler på et klart og legitimt grundlag. Ambitionen om at styrke det pædagogiske arbejde med afsæt i børnegruppen deler vi – men det tilskudsudløsende grundlag skal være gennemsigtigt, til at administrere også for små skoler, *retssikkert* og foreneligt med de frie skolers rammer og ansvar.

Vi har flere gange tidligere adresseret udfordringerne med PPR-betjeningen af frie grundskoler. Skal PPR fortsat spille en rolle bør det afklares, en gang for alle, at PPR-betjeningen skal være den samme uanset om børnene gør på en folkeskole eller en fri grundskole. Det står ganske klart i vores nuværende lovgivning, men med et nyt regime, hvor PPR i højere grad skal ud og yde praksisnær støtte, som aftalens intention om tidlig og forebyggende indsats forudsætter, så kræver det nok en lovændring. Det er ikke rimeligt, at børnene på frie grundskoler, skal bero sig på lokal kommunal velvilje.

Kunstig intelligens og digitale teknologier

I året der er gået, har vi fortsat haft en opmærksomhed på de sprogmodeller, som under samlebetegnelsen kunstig intelligens sætter sine aftryk på vores samfund, skoler og individuelle liv.

Et helt centralt spørgsmål er: I en verden af individualiserede algoritmestyrede informationsstrømme, hvad er da det fælles? Det samlende.

Vi vil gerne, i året vi har foran os, lægge op til en samtale om, hvad det er der binder os sammen som samfund – på tværs af lilleskoler, geografiske afstande, køn, sociale klasser mv. Hvis vi som lilleskoler skal bidrage til et samfund, hvor vi fortsat er fælles om nogle institutioner og sandheder – så vi fortsat kan kæmpe kampe med afsæt i forskellige holdninger og ikke forskellige *facts* genereret af kommercielle algoritmer – hvordan skal vi så indrette os? Hvad skal vi fortsætte med og eventuelt forstærke, og hvad skal vi gøre på nye måder?

Politisk er der taget skridt til at gøre folkeskolerne mobilfrie, og i december afgav vi i Lilleskolernes Sammenslutning høringssvar til lovforslaget om mobilfri politik og obligatorisk indholdsfiltrering. Mens det var klart i forslaget, at frie grundskoler ikke omfattes af forbuddet mod mobiltelefoner, var det ikke klart, at frie grundskoler ikke er omfattet af kravet om indholdsfiltrering med henvisning til læring, pædagogiske hensyn og undervisning. For os rejste forslaget således et principielt spørgsmål om pædagogisk frihed og ansvar: Skal staten definere, hvad der har undervisningsmæssig relevans, eller skal det fortsat være skolens eget skøn?

Vi støtter selvfølgelig ambitionen om gode læringsmiljøer, men understreger samtidig, at en eventuel regulering må respektere frie grundskolers pædagogiske frihed, forældrenes ansvar og skolernes lokale vurdering.

Hvad angår kunstig intelligens (AI), så er den i den grad på vej ind i skolernes hverdag, og det åbner for en række grundlæggende spørgsmål:

- Hvilken rolle skal AI spille på vores skole?
- Hvad skal vi bruge AI til – og hvad skal vi lade være med?
- Hvilke platforme er relevante, hvordan håndteres data og GDPR, og hvordan sikrer vi, at AI styrker faglighed og værdier frem for at udvande begge dele?

Der findes ingen færdig opskrift, og det handler om at finde balancen: klare principper for elever og personale, etisk brug, faglighed i prøver og undervisning, ansvar for data og løbende opfølgning.

I årets løb har vi sat fokus på spørgsmål knyttet til dette på online ledermøder, til *Lederiet* og Lederinternat – og i Lilleskolernes Sammenslutning var det i fokus på bestyrelsens *Visionsdag*. Vi er enige med Neil Postman, når han i *The End of Education* (1996) siger: “*At være imod teknologi giver ikke mere mening end at være imod mad. Vi kan ikke leve uden nogen af delene. Men at observere, at det er farligt at spise for meget mad, eller at spise mad, der ikke har nogen næringsværdi, er ikke at være “antifood”. Det er at foreslå, hvad der kan være den bedste brug af mad*”.

Som vi også skriver i invitationen til vores Lederinternat i marts: *Verden er forandret med ankomsten af nye digitale teknologier, og AI der kan tale, skrive, svare, regne, ræsonnere, male, sådan er det. Verden forandrer sig, men hvad med skolen? Hvordan forandrer forandringen af verden skolen – og hvordan bliver vi i stand til at holde fast i og selv svinge taktstokken? Hvad skal børnene lære i skolen i den tidsalder, som kunstig intelligens slår an, hvor chatbots står klar med svar og kun er et (par) klik væk. Hvad skal vi bruge tid og kræfter på i skolen, når en app kan synkronoversætte fra dansk til, ja, vælg et sprog, når stave- og grammatikfejl rettes parallelt med at de skrives (eller indtales), og når alle verdens regnestykker, regneregler og matematiske modeller er samlet for enden af den pegefinger, du holder over et tastatur eller en touchscreen?*

Det er alle sammen spørgsmål, der skal tages stilling til, og som skal kvalificeres i relation til skolens værdigrundlag og praksis. Måske det i den forbindelse er værd at huske hinanden på, at målet for en frigørende og kritisk pædagogisk praksis på mange måder er, at vække en sund skepsis og kritisk sans hos eleverne overfor såvel love som systemer og deres forvaltere.

Vi er også i dette spørgsmål optaget af, hvordan vi som forening bedst kan understøtte – og udfordre – skolerne, så de med afsæt i deres værdigrundlag og pædagogiske praksis kan svare på de spørgsmål AI stiller til dem.

Lilleskolen og hjemmet og samfundet

Undervisningsministeren varslede i efteråret strammere regler for frie grundskolers udskrivning af elever. Står det til undervisningsmini-

steren skal skoler fremover ved indskrivning tydeligt oplyse, hvad der kan føre til udskrivning. Der skal være afholdt samtale med forældrene om uhensigtsmæssig adfærd, gives skriftlig advarsel og en klar begrundelse, og forældrene skal høres, før en afgørelse træffes. Alt sammen med henvisning til retssikkerhed og ansvarlighed.

Det kan umiddelbart lyde rimeligt. Men initiativet føjer sig ind i en fortælling om, at frie grundskoler ikke i tilstrækkelig grad løfter den fælles opgave, det er, også at tage sig af elever med sociale og adfærdsmæssige udfordringer, og udskriver børn efter for godt befundende.

For os i Lilleskolernes Sammenslutning rejser det spørgsmålet: Handler det om retssikkerhed – eller om politisk signalgivning? Hvis det handler om det første, så har vi i vores lovgivning allerede en paragraf (§4 a), der sikrer, at børnene skal høres inden der træffes endelig beslutning om udskrivning. I praksis er det en paragraf, der også sikrer forældrenes ret. Samtidig er det helt centralt, at det i samme lovgivnings §1 også knæsesættes, at skolerne frit afgør, hvilke elever de vil have på skolen. Dette er ikke et carte blanche til at udskrive elever, men en forudsætning for, at vi kan være frie grundskoler, hvis undervisning og hele indretning hviler på og tager afsæt i en overbevisning; et værdisæt.

Alle skolens aktører skal selvfølgelig behandles godt og ordentligt. Som lilleskole har man taget opfyldelsen af undervisningspligten på sig, på vegne af forældrene – og i videre forstand samfundet. Det er den mulighed vi er givet via grundlovens §76, og for os er det helt centralt, at en eventuel regulering, ift. forældrenes rettigheder, hviler på reel viden og respekt for de frie grundskolers lovgrundlag, frem for på generaliserende antagelser og politisk signalgivning. Det kalder på grundige overvejelser om ansvar, fællesskab og grænser – og om, hvordan vi både værner om friheden, fællesskabet og tager hånd om det enkelte barn.

Det kalder også på nogle ordentlige og rimelige økonomiske rammer. Hvis skolerne skal kunne løfte elever, der har eller får det svært, så skal de både have kompetencerne og ressourcerne til det. Tit og ofte blandes kompetencer og ressourcer sammen, når der fra forskellige sider rettes kritisk blik på skolen. Som frie grundskoler skal vi give undervisning der ‘står mål med’ til alle skolens elever. Det kræver både kompetencer (viden og færdigheder) og ressourcer (penge i form af tid og faciliteter). Hvis ikke man har kompetencerne på skolen,

“Lilleskolerne bliver til i fællesskab. Vi er sammen om at lave skole. Det er en holdsport, men som det gælder for ethvert hold, så har vi forskellige ansvarsområder og opgaver.”

så skal de kunne rekvireres med hjælp fra folk udenfor skolen; PPR, læsevejledere, etc. Det skal der være ressourcer til, hvad enten de er givet direkte til skolen eller til kommunerne. Og tildelingen skal være fair og muliggøre reelle indsatser og tiltag for de elever og klasser, hold, mv. der har brug for det.

Samtidig med at *lilleskolerne* oplever stor opbakning fra forældrene, og der på tværs af landets lilleskoler gennemgående meldes om stort engagement og et godt samarbejde mellem skole og hjem, så modtager vores sekretariat flere og flere henvendelser fra skolernes ledelser om svære elev-/forældresager. Sager hvor der er stor uenighed om de tiltag skolens ansatte har gjort, og de vurderinger de har foretaget. Det er et område vi i foreningen er meget opmærksomme på. Når vi orienterer os i skolelandskabet, tyder meget på, at det er en tendens på tværs af grundskolen.

Det kan ikke undgås, at samarbejdet med en familie i nogle tilfælde er svært og fører til, at det må afsluttes. Grundene kan være mange, men det skal altid kunne begrundes fagligt og være konklusionen på en proces, der er ført sagligt. Og selv når det er tilfældet, er det ingen garanti for, at skolen ikke møder hård kritik. Til årets udgave af *Lederiet* havde vi bl.a. fokus på de svære elev-/forældresager, og hvad skolerne med fordel kan gøre for at sikre sig

Der er oplagt et spor i det her, der handler om rettigheder. Hvad har man som forældre til et barn i en lilleskole ret til? Hvad er man berettiget til? Vi kan godt have en fornemmelse af at 'rettigheds-kortet' trækkes hurtigere end tidligere, når forældre ikke er tilfredse med skolen. Hvad det præcis skyldes er svært at sige, der er mange forskellige forklaringer og perspektiver i spil, men vi er bekymret for, at det kan have at gøre med en

generel indstilling og forventning til skolen som et sted, der skal opfylde en lang række behov på et individuelt niveau.

Lilleskolerne bliver til i fællesskab. Vi er sammen om at lave skole. Det er en holdsport, men som det gælder for ethvert hold, så har vi forskellige ansvarsområder og opgaver. Det er måske i dag endnu vigtigere at afklare og afstemme end det har været tidligere: at (re-) etablere et pædagogisk afsæt for den fælles forventning til og forståelse af skolens arbejde, ansvar og opgaver. Vi er sammen om et formål, som skolens ansatte løfter på vegne af og i samarbejde med forældrene. Det kræver tid og tillid, dialog og grænsesætninger, for hvis ikke det er klart, hvad vi er sammen og samlet om, hvordan skal lærerne og pædagogerne så, dygtigt og engageret, kunne tage pædagogisk ansvar for skolens elever?

Lærernes og pædagogernes autoritet er ikke givet med et lovforslag om fysisk magtanvendelse som fremsat af regeringen, men ved at de kan arbejde med afsæt i et formål, der er meningsfuldt indenfor rammer de selv har indflydelse på, med mulighed for at sætte deres faglige aftryk i undervisningen såvel som dialogen med forældrene.

Gang i aktiviteterne

Også i 2025 har vi haft godt gang i 'butikken'. Vi har som tidligere år afholdt *Lederinternat*, *Lilleskoletræf*, *Intramøder for nye bestyrelsesmedlemmer*, *Ledertræf*, *Netværksdøgn for administrativt personale*, *Specialpædagogisk træf*, *Træf for musiklærere*, *Lederiet*, *Lilleskolernes Parlament* og *Regionsmøder*. Til sommer kommer vi også til, i tæt samarbejde med medlemsskolerne, at stå for *Lilleskolernes musik- og teaterfestival*. Det er vores ambition,





“I Lilleskolernes Sammenslutning er vi kontinuerligt i dialog om vores indsatser og tilbud til skolerne. Vi er skolernes forening og vores relevans bliver til og står i relation til dem.”

at festivalen fremover skal drives af sin egen, selvstændige, forening.

Dertil kommer vores faciliterede netværk for læsevejledere, drama og fællesskabende skolepraksis.

Formålet på tværs af alle foreningens aktiviteter er at understøtte – og til dels også udfordre – medlemsskolerne i deres arbejde med og udvikling af pædagogik, undervisning, ledelse og organisation. Det kan noget, og det forstærker forståelsen af og perspektiverne på at lave lilleskole, når vi mødes og har *tid til at gå i kødet* på de store spørgsmål såvel som de helt nære og praktiske. Det gælder fx spørgsmål om tid og tidsstrukturer i skolen, som var temaet til vores *Specialpædagogiske træf, 'Pædagogisk mod'* som var temaet til Ledertræffet såvel som implementering af ny standardvedtægt, som vi gennemgik på seks Regionsmøder afholdt rundt om i landet.

Vores kommunikation direkte til medlemsskolerne sker ugentligt via vores nyhedsbrev LS Aktuelt, der udkommer hver tirsdag. Derudover afholder sekretariatet seks til otte online-møder med henholdsvis skolernes ansatte ledelse og administrative medarbejdere. Her udfoldes nogle af indslagene fra LS Aktuelt og andre forhold og spørgsmål belyses.

Vi har i foreningen ønsket et styrke kontakten til skolernes bestyrelser. Det var vi også inde på til sidste års *Lilleskoletræf*. Vi vil gerne at flere *lilleskole-forældre* kender til og engagerer sig i Lilleskolernes Sammenslutning. I en bestræbelse på at imødekomme dette afholdt vi derfor også Regionsmøderne seks steder i landet. Med ca. 170 tilmeldinger tør vi godt betegne det tiltag som en succes. Ligeledes har vi fastholdt at invitere til online temamøder for bestyrelserne og som noget nyt, har *Bestyrelsesposten* set dagens lys: en udgivelse med nyt til bestyrelserne, som vi udgiver tre gange

årligt. Samtidig har sekretariatet også i årets løb dialog med mange af skolernes ledelser i ledelsesrelaterede og organisatoriske spørgsmål.

Vores sekretariat fortsætter med at præstere og repræsentere foreningen på fineste vis. Vi møder stor tilfredshed fra medlemsskolerne med den rådgivning og servicering de modtager, og det samme gælder for de samarbejdsrelationer de indgår i på tværs af skoleforeningerne; Aftaleenheden, arbejdsgruppe om GDPR, fagfornyelse m.v.

Forhandlinger med de faglige organisationer fylder stadig en del, men vi vil gerne på disse sider, hvor vi sidste år formulerede os kritisk, nævne, at vi har haft flere gode og rimelige forhandlinger med FSL. Måske det er et udtryk for, at FSL med deres nye formandskab ved roret re-orienterer sig og vender tilbage til en forhandlingsstrategi der reflekterer en interesse for og et hensyn til alle lærerne – fremfor kun den enkelte.

I Lilleskolernes Sammenslutning er vi kontinuerligt i dialog om vores indsatser og tilbud til skolerne. Vi er skolernes forening og vores relevans bliver til og står i relation til dem. Hvordan vi skaber og understøtter mødesteder og samspil mellem skolerne, er altså ikke givet en gang for alle, men genstand for dialog – internt i bestyrelsen såvel som med medlemsskolerne.

Afslutning

2025 har i nogen grad været præget af, at vores sekretariatsleder, Sune Jon Hansen, af to omgange har været sygemeldt. Først grundet en hjernerystelse i foråret og derefter operation af hjerteklap i efteråret. Det er en stor lettelse og vi er meget glade for, at Sune er tilbage i fulde omdrejninger.

2025 har i lyset heraf ikke været et helt almindeligt år, men vores organisation har vist sig

“Men intet sekretariat, ingen Sammenslutning – uden jer. Jer, der hver dag tænder lyset i klasselokalerne, tager samtalerne, planlægger undervisningen, skaber fællesskaberne og insisterer på, at skole er mere end skema og struktur. Jer, der vælger lilleskolen til og ønsker den skal danne ramme om jeres børns skoleliv.”

stærk og takket være gode og klare arbejds- og opgavebeskrivelser, en ekstraordinær indsats fra sekretariatets ansatte, orientering til skolerne og vores udvalgsstruktur i bestyrelsen, har alle vidst hvad de skulle – og hvor de skulle henvende sig.

I Lilleskolernes Sammenslutning er vi meget tilfredse med, at vi er kommet så godt igennem 2025 til trods for, at vi i fire af månederne var uden vores sekretariatsleder.

Taksigelser

Vi vil gerne rette en stor og varm tak til alle de dygtige, engagerede og inspirerende mennesker, vi har haft den glæde at møde i årets løb. Tak for jeres indsigter, jeres modspil, jeres perspektiver på det at lave lilleskole – og for jeres vedholdende optagethed af alt det, der udspiller sig i og omkring skolen. I er med til at kvalificere samtalen og løfte blikket.

Tak til de frie grundskolers foreninger. Samarbejdet med jer er både fagligt skærpende og kollegialt forpligtende. Når vi deler viden, erfaringer og initiativer, står vi stærkere – ikke kun hver for sig, men som sektor - en relevant og vigtig del af den danske grundskole. Sammen kan vi mere end hver for sig – det er vi gode til at holde hinanden fast på.

En særlig tak går også til Departementet og

Styrelsen for Undervisning og Kvalitet for et år præget af mange møder, drøftelser og processer. Vi sætter pris på at blive inviteret ind, lyttet til og inddraget i de beslutninger, der former vores fælles virkelighed.

Vores kontorfæller fra Steinerskolerne i Danmark skal have en ganske særlig hilsen. Vi glæder os til at se mere til jer i vores fælles lokaler, der nu også prydes af reolmoduler i birk.

Tak for samarbejdet til Frie Skoles Lærerforening, Frie Skolers Ledere, BUPL, 3F og HK – og tak til medarbejdere og bestyrelse i Fordeleingssekretariatet samt til Certificeringsudvalget for jeres grundige arbejde.

Og så en helt særlig tak til vores sekretariat. Lilleskolerne er i kompetente, engagerede og utrættelige hænder med jer ved roret. I holder kursen, også når farvandet er uroligt.

Men intet sekretariat, ingen Sammenslutning – uden jer. Jer, der hver dag tænder lyset i klasselokalerne, tager samtalerne, planlægger undervisningen, skaber fællesskaberne og insisterer på, at skole er mere end skema og struktur. Jer, der vælger lilleskolen til og ønsker den skal danne ramme om jeres børns skoleliv. Alle jer, jeres engagement, ildhu, nysgerrighed, faglighed og sammenhold er selve omdrejningspunktet for Lilleskolernes Sammenslutning.

Uden jer – ingen lilleskoler.



AT BÆRE STAFETTEN VIDERE

Interview med Kirsti Nørgård Haven og Thorbjørn Munck-Alstrup

Formandskab på Århus Friskole

Som landets næstældste lilleskole står Århus Friskole på et solidt historisk fundament. I bestyrelsen fylder spørgsmålet om, hvordan man både værner om arven og samtidig udvikler skolen mod fremtiden: Hvordan balancerer man respekt for traditionen med modet til at udvikle? Samtalen med Kirsti og Thorbjørn kredser om at tænke langsigtet, om at lade værdierne være kompas frem for manual – og om at organisere ledelsen, så den afspejler det menneske- og skolesyn, man ønsker at stå for. For formandskabet handler bestyrelsesarbejdet i sidste ende om at tage vare på en stafet, der både rækker bagud og fremad.

I er en skole med en lang historie – landets næstældste lilleskole. Hvad er I aktuelt optagede af i bestyrelsen?

Kirsti: “Vi er blandt andet optagede af forholdet mellem politik og skole: Skal vi som skole være mere politiske? Og hvordan? Hvad vil det overhovedet sige at være en politisk skole?”

“Samtidig er vi optagede af, hvordan vi bærer og løfter arven videre. Som bestyrelse skal vi ikke kun handle ud fra den samtid, vi lever i, eller de behov, ønsker og drømme vi selv har. Vi er her faktisk også for at passe på den stafet, vi har fået, og som vi skal give videre til dem, der kommer efter os.”

Thorbjørn: “Ja, vi er meget opmærksomme på at forholde os til, hvor vi ønsker, skolen skal være om 5 år – og om 10 år. Vi føler et ansvar for at sikre, at den daglige ledelse har mulighed for at bevæge sig uden for de umiddelbare, nære opgaver.”

“Det er vigtigt, at vi skaber nogle rammer for skoleledelsen, så der er plads til at tænke langsigtet. Det ligger os enormt på sinde.”

Kirsti: “Vores ansvar handler også om at afsætte tid og skabe rum til, at både bestyrelse og

ansatte kan komme ‘op i helikopteren’ og lade de store tanker flyve. Hvilken børnegruppe har vi? Hvad kalder det på?”

“Vi er ikke nede i den daglige pædagogiske praksis, men vi skal forholde os til, hvordan værdierne lever – ikke kun konkret, men også som pejlemærker. Ikke bare: Hvad er vi lige nu? Men også: Hvad vil vi gerne være i fremtiden?”

Den balance mellem arv og historie, nutid og fremtid – hvordan arbejder I med den?

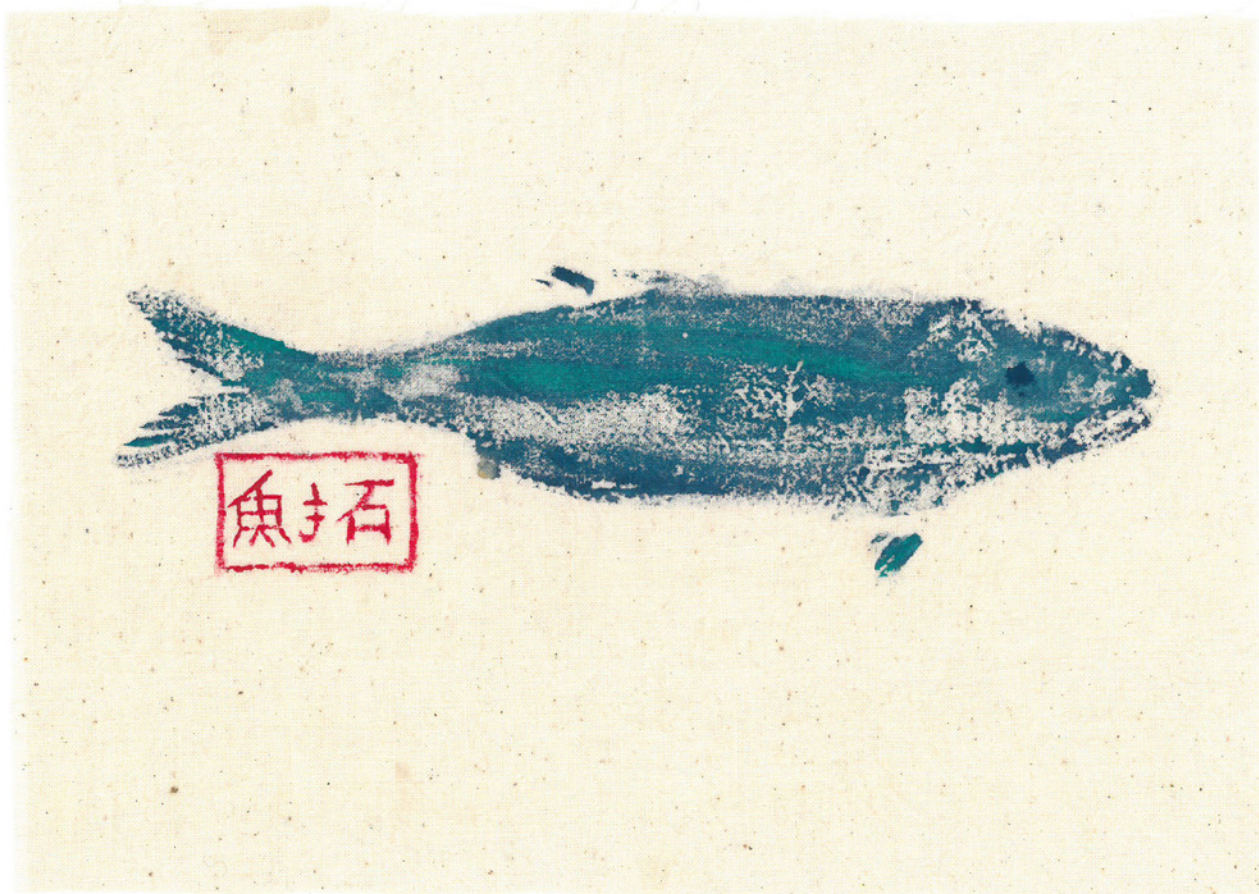
Kirsti: “Vi har for eksempel en plads i bestyrelsen reserveret til et eksternt medlem med tilknytning til Århus Friskole, og så har vi Friskolens Venner, som – hver især og sammen – holder liv i den arv og de traditioner, skolen står på.”

“De årlige fester, hvor gamle elever, forældre og ansatte kommer og danser og spiller sammen med os, der er på skolen nu, er utrolig værdifulde. De bidrager til en kontinuerlig sammensmeltning af fortid og fremtid.”

“Og så er der vores flade ledelsesstruktur, som vi stadig praktiserer. Den trækker tydelige tråde tilbage i tiden, og den holder vi som bestyrelse fast i og har en ydmyg tilgang til.”

Thorbjørn: “Vi oplever nogle gange, at nye bestyrelsesmedlemmer efterspørger nedskrevne procedurer for beslutningsgange – i et forsøg på at forbedre og udvikle skolen. Det forstår vi godt. Skolen er et vidt forgrenet træ med mange knopskydninger, og det kan være svært at få overblik over som bestyrelsesmedlem.”

“Men vi er meget opmærksomme på, når nye bestyrelsesmedlemmer er valgt ind, at vores arbejde ikke handler om, at vi skal lave nye procesbeskrivelser, hver gang vi har et eller andet lille problem. Det er værdierne, der er i forgrunden. Det vigtige er, at vi løser problemerne ud fra vores værdisæt.”



“Vi prøver at “leve fortiden” og bringe den videre – og samtidig byde nye medlemmer med om bord.”

Her åbner I op for en anden balance – mellem værdisæt og ønsket om at have styr på butikken.

Kirsti: “Det er ingen hemmelighed, at jeg selv, da jeg var ny i bestyrelsen, syntes, det var svært at få overblik over opgaver, arbejds-gange og historik. Efter at Thorbjørn og jeg er gået ind i formandskabet, har det ligget mig meget på sinde, at det skal være lettere for nye bestyrelsesmedlemmer at træde ind i arbejdet og blive en del af bestyrelsen.”

“Derfor arbejder vi mere målrettet med onboarding og med at give tid til at etablere forståelse for arbejds-gange, procedurer og kultur. Vi tager dem aktivt lidt i hånden.”

Thorbjørn: “Jeg kløjs også i den manglende struktur, dengang jeg trådte ind i bestyrelsen. Men jeg har erfaret, at det at skabe struktur for dagsordener og referater ikke behøver at gå ud over værdierne – tværtimod.”

“Det giver overblik og samling på vores arbejde. Vi bliver effektive – uden at vi går

på kompromis med, at der skal være en proces. Vores årshjul er et godt eksempel: Det fandtes i en eller anden form tidligere, men nu er det opdateret, og vi bruger det aktivt. Det hjælper os med at komme omkring alle årets opgaver – og giver os tid til at tale om det, der virkelig betyder noget.”

I arbejder også med et formandskab – en fladere struktur i beslutningslaget. Hvad kræver det, og hvordan fungerer det?

Kirsti: “Vi har dannet parløb siden 2021, hvor jeg blev valgt som næstformand, og Thorbjørn allerede havde siddet som formand et år. Ret tidligt stod det klart, at vi har forskellige kompetencer og supplerer hinanden godt.”

“Derfor voksede vores praksis med at arbejde som et samlet formandskab frem. Det er blevet tydeligt, at vi kan mere, når vi er to om opgaverne, og to som deler viden.”

Thorbjørn: “Det kræver en ærlig og kontinuerlig dialog. Vi skal være afstemte og kunne svare for hinanden. Det kræver mange møder og samtaler – også med skolelederen.”

“At vi er to har styrket vores organisation. Det handler ikke om, at vi skal tage os af det hele, men om at støtte hinanden og dele viden, så ansvaret ikke hviler på én person.”

Kirsti: “Når vi samarbejder så tæt, bliver det næsten underordnet, hvem der har hvilken titel. Der følger selvfølgelig et ekstra ansvar med formandsposten – og den stafet har jeg nu overtaget fra Thorbjørn, som er næstformand.”

Thorbjørn: “Der er en god signalværdi i, at rollerne er skiftet, men at samarbejdet er det samme. Jeg sætter færre underskrifter nu og har sluppet det øverste ansvar, men ellers er meget uændret. Der er god energi i at samarbejde på den måde, vi gør.”

Kirsti: “Helt generelt, så er vi glade for, at vi med vores tætte samarbejde kan signalere den flade ledelse og det her med, at ansvaret bliver delt ud. Det lægger sig op ad værdierne her på Århus friskole.”

“For os har det stor betydning, at vi ikke bare taler om værdierne – men også lever dem ud.”

VI SKAL ALLE KUNNE VÆRE HER

Interview med Peter Futtrup

Skoleleder på Det Fri Gymnasiums grundskoleafdeling. Skolen går fra 8.–10. klasse.

På grundskoleafdelingen på Det Fri Gymnasium er det ikke blot en ambition, men en praksis, at eleverne har reel indflydelse på skolens liv og udvikling. Skolemødet er skolens øverste myndighed, og både elever og ansatte deler beslutningsansvaret – også når det gælder langsigtede projekter som byggeri og flytning.

Samtidig oplever skolen, at elevernes demokratiske engagement har ændret karakter. Hvor det store, formelle demokrati tidligere fyldte mest, er fokus i dag i højere grad rettet mod det nære demokrati i klassen og de tætte fællesskaber. Derfor arbejder skolen bevidst med at træne demokratiske processer og skabe rammer, der understøtter både deltagelse og trivsel.

For skolen hænger demokrati og rummelighed uløseligt sammen: Et stærkt fællesskab, hvor alle kan være sig selv – også i forhold til kønsidentitet – er forudsætningen for, at elever tør tage ordet og tage ansvar.

Hos jer har eleverne en helt central rolle i de beslutninger, der træffes på skolen.

Peter: “Ja, det er vigtigt, at vi hele tiden har Skolemødets legitimitet og opbakning til alt, hvad der bliver besluttet. Det betyder også, at processerne nok tager lidt længere tid hos os end mange andre steder. Men det er afgørende, at alle er informerede, og at flertallet er enige om, hvilken vej vi skal gå.”

“Lige nu står vi for eksempel over for at skulle bygge ud og flytte sammen på Struenseegade, og den proces bliver til med Skolemødet som besluttende organ. Vi har haft møder med mulige arkitekter i den første fase, og her gik byggeudvalget til Skolemødet og spurgte, om de måtte nedsætte et udvalg med beslutningskompetence – åbent for alle på skolen.

Det blev der stemt ja til, og nu har vi et udvalg, hvor der også sidder to elever.”

“Udvalget skal holde en form for jobsamtaler med arkitekterne og beslutte, hvem vi går videre med i første fase. Hele vejen igennem er det vigtigt, at eleverne både siger ja til den grundlæggende ramme og er med til de konkrete beslutninger.”

“For os er det dem, der er på skolen lige nu – både elever og ansatte – der træffer beslutningerne.”

Stiller det jer ikke over for udfordringer i forhold til beslutninger, der rækker langt ud i fremtiden – for eksempel et flytteprojekt med en længere horisont?

Peter: “Jo, eleverne går her i to til tre år i grundskolen og det samme i gymnasiet, så mange beslutninger ligger uden for deres egen tid på skolen. De kan let tænke: Hvad har det med mig at gøre?”

“Men vi har en tydelig forventning om, at selvom beslutningen først får betydning i 2030 eller efter sommerferien, så har man et ansvar for at bringe skolen godt videre. Derfor må man engagere sig og give sit besyv med.”

“Eleverne er faktisk rigtig glade for skolen. De er stolte af at gå her, og mange oplever det som en tillidsklæring at blive spurgt om noget, der ikke nødvendigvis vedrører dem direkte.”

Hvordan oplever du elevernes demokratilyst og engagement i dag?

Peter: “Det nære demokrati betyder mere og mere. Engagementet er i højere grad rettet mod klassen og klassefællesskabet end mod det store skolemøde.”





“Skolemøderne er jo ikke det eneste sted, hvor eleverne har indflydelse – de har det hele vejen rundt, også når det handler om, hvilke rammer der skal til for, at en klasse fungerer godt.”

“Vi har dog indset, at det at føre en idé ud i livet via en demokratisk proces ikke falder lige så naturligt som tidligere. Der kan være mange stopklodser undervejs, som gør, at eleverne opgiver. Derfor har vi i grundskolen besluttet, at alle elever skal sidde i et udvalg sammen med en lærer. Her taler vi om, hvad der skal til for at skabe gode demokratiske processer. Vi træner dem i, hvordan man får besluttet noget – og hvordan man gør det mest demokratisk.”

“Der er også elever, der kan synes, det er lidt irriterende, at vi skal tale så meget om det hele. De siger: Vi har demokrati – kan vi ikke bare stemme?”

“Men når det handler om deres egen klasse eller årgang, har de større mod på samtalen og større forståelse for andres argumenter. Her er viljen til at finde fælles løsninger tydeligere.”

Handler det også om et større fokus på de nære fællesskaber?

Peter: “Ja. Vi kan mærke, at eleverne har brug for mere støtte til at indgå i demokratiet på en måde, hvor de konkret og praktisk oplever, at de er en del af det – frem for blot lange møder med mange argumenter for og imod.”

“Det handler grundlæggende om at skabe

stærke fællesskaber. Vi oplever, at flere elever trives bedst med tydeligere rammer. Spørgsmålet for os er: Hvor skal de rammer komme fra? Er det noget, vi voksne skal diktere, eller kan vi skabe dem i fællesskab?”

“Tidligere valgte mange skolen på grund af den store medbestemmelse og det udbredte elevdemokrati. I dag oplever vi i højere grad, at eleverne vælger os, fordi de ønsker en skole, hvor de kan være, som de er – og hvor det er i orden at være undersøgende på sin kønsidentitet.”

“En del elever har været udsatte på deres tidligere skoler, fordi de ikke passede ind i normerne. Her oplever de, at ingen sætter spørgsmålstegn ved deres kønsidentitet.”

“Det er ikke noget, vi har lavet en strategi for. Det er opstået, fordi det fylder for eleverne, og fordi det er vigtigt for dem at skabe et fristed.”

Så demokrati og rummelighed går hånd i hånd?

Peter: “Ja, i vores forståelse gør det. Der skal være plads til forskelligheder. Hvis man ikke tør være den, man er, og give udtryk for sin mening, smuldrer det demokratiske grundlag.”

“Vi kan ikke lave skole sammen med eleverne, hvis nogle af dem ikke tør sige deres mening. Fundamentet for vores skole er et ordentligt fællesskab, der hviler på, at vi er forskellige – at andre ser anderledes ud og tænker noget andet end én selv.”

“Der skal være plads til forskelligheder. Hvis man ikke tør være den, man er, og give udtryk for sin mening, smuldrer det demokratiske grundlag.”

“VI STÅR RYG MOD RYG”

Interview med Tina Waskiw Rasmussen og Bettina Sørensen

Skoleleder og bestyrelsesformand på Jersie Lilleskole

Hvordan står man som skoleleder og bestyrelsesformand sammen, når en skole er under massivt pres? Hvordan balancerer man armlængde og tæt samarbejde? Og hvad gør man, når konflikter udvikler sig til trusler, anklager og juridiske slagsmål?

Det fortæller skoleleder Tina Waskiw Rasmussen og bestyrelsesformand Bettina Sørensen om i dette interview.

En fælles kerne: Trivsel først

Spørger man Tina, hvad der overordnet optager dem i samarbejdet, er svaret klart:

“Overordnet er vi jo virkelig optaget af at skabe god skole med trivsel for medarbejdere og børn. Det er den helt store overskrift.”

Hun beskriver, hvordan hun og Bettina mødes kontinuerligt – ikke kun sporadisk og ikke kun formelt. De taler både om det lange lys (nyt skolebyggeri), og det korte lys (pavilloner og drift), men også om personalesager og børnesager.

For Bettina spænder samarbejdet ’fra stort til småt’:

“Det er jo alt fra noget praktisk, der skal skrives under, til børnesager og personalesager. Tit ringer Tina og siger: ‘Jeg skal bare lige stemme noget af.’”

Hun beskriver sig selv som et ’stativ’, Tina kan læne sig op ad – en sparringspartner, der hele tiden er orienteret om stemningen på skolen og de potentielle udfordringer.

“Folk ser os som Jersie Lilleskole”

Tina oplever, at omverdenen ser dem som en samlet enhed:

“Når man kigger på os udefra, så tror jeg, de ser os – Bettina og jeg – som Jersie Lilleskole. Os to ryg mod ryg. Os to mod verden.”

Udtrykket ‘ryg mod ryg’ bliver centralt i interviewet. Det beskriver et samarbejde, hvor man dækker hinandens blinde vinkler og står samlet i modvind.

Bettina peger på, at deres samarbejde hviler på et fælles menneskesyn og børnesyn:

“Vi deler langt hen ad vejen menneskesyn og børnesyn. Det er ikke noget med, at jeg står og kigger på, hvad det er for en retning Tina sætter. Jeg er fuldstændig enig i den retning.”

For Bettina er Jersie Lilleskole stedet, hvor børn, ‘der har slået sig’, får et ordentligt skoleliv. Trivsel er forudsætningen for læring – og den værdi oplever hun, at de er fælles om.

Et aktivt valg af samarbejde

Det tætte samarbejde er ikke opstået tilfældigt.

Tina fortæller åbent, at hun tidligere har haft et dårligt samarbejde med en bestyrelse:

“Jeg kom fra et dårligt samarbejde med en bestyrelse på min tidligere skole, og det havde jeg lovet mig selv, da jeg trådte ind her, at det ikke kom til at ske igen.”

Under en alvorlig krise på skolen stillede hun et ultimativt krav om ændringer i bestyrelsen, hvis hun skulle fortsætte som leder. Det var, som hun siger, ‘en aktiv handling’.

Bettina blev på det tidspunkt trukket tættere ind i arbejdet. Hun beskriver, hvordan det oplevedes forpligtende at blive valgt til:

“Når man får sådan et tilbud og bliver rakt hånden ud til, så forpligter man sig også.”

Hun havde oprindeligt kun stillet op til bestyrelsen som suppleant, men blev nu en central del af skolens ledelsesmæssige makkerpar.

Stormvejr: En alvorlig personalesag

En stor del af interviewet kredser om en omfattende og konfliktfyldt klagesag mod en





medarbejder. Sagen udviklede sig voldsomt med trusler, offentlige opslag og krav om store erstatningsbeløb.

Tina beskriver situationens alvor:

“Når man står med et personales liv i sin hånd... så ved man jo, at det er menneskers skæbner, vi har med at gøre.”

For hende var det afgørende at handle ordentligt:

“Vi er meget enige om at være ordentlige. Uanset hvad vi gør, så skal vi kunne stå på mål for det. Vil vi kendes for det her?”

Da konflikten eksploderede en fredag aften med opslag sendt til alle forældre, traf Tina en beslutning, hun tidligere ikke ville have turdet:

“Jeg tog min telefon og ringede alle medarbejdere op og indkaldte dem til Teams-møde om et kvarter. Det ville jeg aldrig have gjort for tre år siden. Men det var jeg nødt til.”

Bettina beskriver, hvordan de arbejdede trin for trin:

“Hvad er situationen lige nu? Vi skal have sendt information ud. Noget må vi sige, noget må vi ikke sige.”

De valgte en transparent linje overfor forældre-kredsen. Ifølge Bettina gav det ro:

“Det tror jeg gav en tryghed. Forældrene stod bare bag os.”

Begge fremhæver, at man som skole ikke er gearret til juridiske slagsmål – og at man ikke bør tøve med at hente professionel hjælp.

Armslængde eller tæt parløb?

Bettinas konklusion er, at situationen må afgøre formen:

“Ryg mod ryg samtidig med, at der også skal være en armslængde. Nogle gange kalder situationen på noget, og andre gange på noget andet.”

Tina peger på, at det også handler om ledererfaring:

“Relationen bygger på gensidig respekt for hinandens rum – og på, at begge kender deres ansvar”.

Nødvendige samtaler og høj tillid

Begge fremhæver betydningen af det, Tina kalder ‘den nødvendige samtale’:

“Alle ved godt, når den er nødvendig. Og vi ved også, hvornår de skal tages.”

Det gælder både mellem dem og i organisationen. Problemer tages op – de får ikke lov at ulme.

Bettina oplever, at der er grundlæggende tryghed på skolen og beskriver en kultur, hvor medarbejderne møder hende med et smil og kalder hende “chef” i øjenhøjde. Formanden ses ikke som kontrolinstans, men som støtte.

Fra krise til vækst

Interviewet afsluttes med et konkret billede på skolens udvikling: Fra at have været tæt på lukning oplever skolen nu vækst. Krisen har kostet energi og måske forsinket byggeplaner, men den har også styrket samarbejdet og kulturen.

Som Tina formulerer det:

“Vi har et virkelig, virkelig godt samarbejde. Og vi bliver båret af, at vi tør sige de ting, der skal siges.”

Og Bettina supplerer:

“Det gennemsyrrer hele lærerkollegiet. Der er fuldstændig tillid.”

Fortællingen fra Jersie Lilleskole viser et samarbejde, der er både tæt og professionelt. Et samarbejde, der bygger på fælles værdier, mod til at handle og vilje til at tage de nødvendige samtaler.

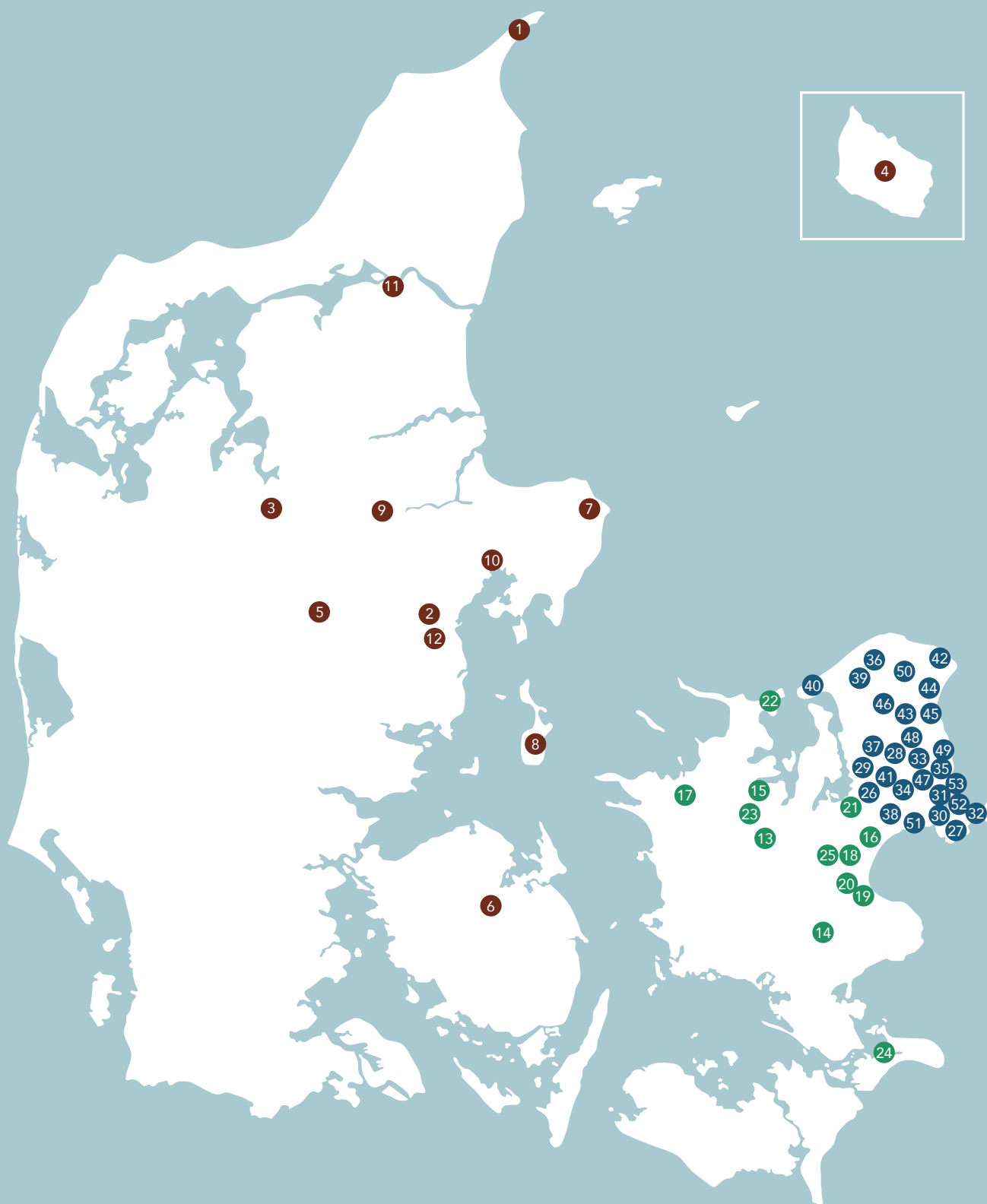
‘Ryg mod ryg’ er ikke et udtryk for sammenblanding af roller, men for en relation præget af gensidig tillid og klar rollebevidsthed.

Og måske er det netop derfor, de i dag kan se tilbage på stormvejret og samtidig konstatere, at skolen ikke blot har overlevet – men vokser.

20 Medlemsskolerne

26

—



Jylland, Fyn og Bornholm

1) Brovandeskolen

Oprettet 1977, 0. - 9. kl., 160 elever
Nedre Mosevej 100, 9990 Skagen
Tlf.: 9844 4884
brovandeskolen@brovandeskolen.dk
www.brovandeskolen.dk

2) Børnenes Friskole

Oprettet 1983, 0. - 9. kl., 213 elever
Næringen 98, 8240 Risskov
Tlf.: 8610 9545
kontoret@boernenesfriskole.dk
www.boernenesfriskole.dk

3) Friskolen i Viborg

Oprettet 1976, 0. - 9. kl., 204 elever
Ammunitionsvej 5, 8800 Viborg
Tlf.: 8662 0042
info@friskolen-viborg.dk
www.friskolen-viborg.dk

4) Friskolen Østerlars

Oprettet 1964, 0. - 9. kl., 123 elever
Nybrovej 42, 3760 Gudhjem
Tlf.: 5649 8280
info@friskolen-oesterlars.dk
www.friskolen-oesterlars.dk

5) Gudenåskolen

Oprettet 1976, 0. - 9. kl., 234 elever
Brunhøjvej 9, 8680 Ry
Tlf.: 8689 1759, Fax: 8689 0860
gudenaaskolen@gudenaaskolen.dk
www.gudenaaskolen.dk

6) Lilleskolen Odense

Oprettet 1974, 0. - 9. kl., 233 elever
Blåbærvej 43, 5260 Odense S
Tlf.: 6613 2028
lilleskolen.odense@teliamail.dk
www.lilleskolenodense.dk

7) Norddjurs Friskole

Oprettet 1981, 0. - 9. kl., 194 elever
Lergravsvej 4, 8500 Grenaa
Tlf.: 8630 9565
kontoret@norddjurs-friskole.dk
www.norddjurs-friskole.dk

8) Samsø Frie Skole

Oprettet 2003, 0. - 9. kl., 81 elever
Stadionsvej 4, 8305 Samsø
Tlf.: 8659 6979
kontor@samsøefrieskole.dk
www.samsøefrieskole.dk

9) Randers Lille Skole

Oprettet 1970, 0. - 9. kl., 220 elever
Tøjhushavevej 28-30, 8900 Randers
Tlf.: 8642 2010
rls@randerslilleskole.dk
www.randerslilleskole.dk

10) Syddjurs Friskole

Oprettet 1980, 0. - 9. kl., 198 elever
Molsvej 80B, 8410 Rønede
Tlf.: 8636 5252
kontoret@syddjursfriskole.dk
www.syddjursfriskole.dk

11) Aalborg Friskole

Oprettet 1980, 0. - 9. kl., 238 elever
Sohngårdsholmsvej 47, 9000 Aalborg
Tlf.: 9814 7033
kontor@aalborg-friskole.dk
www.aalborg-friskole.dk

12) Århus Friskole

Oprettet 1952, 0. - 9. kl., 209 elever
Søholmsvej 13, 8260 Viby J
Tlf.: 8628 3354
skoleleder@aarhus-friskole.dk
www.aarhus-friskole.dk

Sjælland og Øerne

13) Freja Skolen

Oprettet 1982, 0. - 9. kl., 77 elever
Bagmarken 58, 4370 Store Merløse
Tlf.: 5780 1758
adm@freja-skolen.dk
www.freja-skolen.dk

14) Haslev Privatskole

Oprettet 1973, 0. - 9. kl., 434 elever
Jens Chr. Skovs Vej 3, 4690 Haslev
Tlf.: 5631 2969
adm@haslevprivatskole.dk
www.haslevprivatskole.dk

15) Holbæk Lilleskole

Oprettet 1981, 0. - 10. kl., 284 elever
Stenhusvej 22 A, 4300 Holbæk
Tlf.: 5945 0045
lilleskole@hls.dk
www.hls.dk

16) Hundige Lille Skole

Oprettet 1968, 0. - 9. kl., 230 elever
Hundige Bygade 10, 2670 Greve
Tlf.: 4397 4300
kontor@hundige-ls.dk
www.hundige-ls.dk

17) Højbo Friskole

Oprettet 1974, 0. - 9. kl., 180 elever
Kalundborgvej 49, 4591 Føllenslev
Tlf.: 5929 1438
kontor@hoejbo-friskole.dk
www.hoejbo-friskole.dk

18) Jersie Lilleskole

Oprettet 2013, 0. - 9. kl., 131 elever
Åsvej 1, 2680 Solrød Strand
Tlf.: 5371 5900
adm@jersieprivatskole.dk
www.jersieprivatskole.dk

19) Køge Lille Skole

Oprettet 1968, 0. - 9. kl., 220 elever
Eggøvej 130, 4600 Køge
Tlf.: 5665 0504
adm@klis.dk
www.klis.dk

20) Leonardo-skolen

Oprettet 2021, 0. - 9. kl., 57 elever
Skolegade 21, 4690 Haslev
Tlf.: 9383 0620
info@leonardo-skolen.dk
www.leonardo-skolen.dk

21) Roskilde Lille Skole

Oprettet 1964, 0. - 10. kl., Bh, 209 elever
Gundsøllevej 50, 4000 Roskilde
Tlf.: 4678 7238
rls.lilleskole@rls.dk
www.roskidelilleskole.dk

22) Rørvig Friskole

Oprettet 1968, 0. - 9. kl., 108 elever
Søndervangsvej 43, 4581 Rørvig
Tlf.: 5991 8337
info@rorvigfriskole.dk
www.rorvigfriskole.dk

23) Sdr. Jernløse Lilleskole

Oprettet 1998, 0. - 7. kl., Bh, 74 elever
Sdr. Jernløsevej 51, 4420 Regstrup
Tlf.: 5918 3259
kontor@sj-lilleskole.dk
www.sj-lilleskole.dk

24) Skolen for Livet

Oprettet 2015, 0. - 9. kl., 53 elever
Kostervej 26, 4780 Stege
Tlf.: 5265 6754
post@skolenforlivet.nu
www.skolenforlivet.nu

25) Vor Frue Friskole

Oprettet 2020, 0. - 9. kl., 67 elever
Gl. Tjærebyvej 100, 4000 Roskilde
Tlf.: 6143 9786
info@vorfruefriskole.dk
www.vorfruefriskole.dk

København og Nordsjælland

26) Albertslund Lille Skole

Oprettet 1967, 0. - 9. kl., 226 elever
Herstedøster Skolevej 28,
2620 Albertslund
Tlf.: 4345 1230
info@albertslundlilleskole.dk
www.albertslundlilleskole.dk

27) Amager Lille Skole

Oprettet 1968, 0. - 9. kl., 283 elever
Rodosvej 47, 2300 København S
Tlf.: 3259 1390
info@amagerlilleskole.dk
www.amagerlilleskole.dk

28) Bagsværd Friskole

Oprettet 1957, 0. - 9. kl., 208 elever
Skovalleen 6, 2880 Bagsværd
Tlf.: 4498 4335
kontor@b-friskole.dk
www.bagsvardfriskole.dk

29) Ballerup Ny Skole

Oprettet 1973, 0. - 9. kl., 194 elever
Tvendagervej 4, 2750 Ballerup
Tlf.: 2965 2351
kontor@ballerupnyskole.dk
www.ballerupnyskole.dk

30) Byens Skole

Oprettet 1971, 0. - 9. kl., 460 elever
Høfdingsvej 75, 2500 Valby
Tlf.: 3616 7746
byens@byens-skole.dk
www.byensskole.dk

31) Børne U.N.I.

Oprettet 1996, 0. - 9. kl., 299 elever
Valdemarsgade 14, 1665 København V
Tlf.: 3325 3405
info@borneuni.dk
www.borneuni.dk

32) Den Grønne Friskole

Oprettet 2014, 0. - 9. kl., 188 elever
Strandlodsvej 38-40, 2300
København S
Tlf.: 2567 8553
sekretaer@dengroennefriskole.dk
www.dengroennefriskole.dk

33) Den Lille Skole

Oprettet 1949, 0. - 9. kl., 234 elever
Gammelmoesevej 228, 2800 Lyngby
Tlf.: 4498 3926
dls@denlilleskole.dk
www.denlilleskole.dk

34) Den Lille Skole i København

Oprettet 1968, 0. - 6. kl., 138 elever
Lindholmsvej 18, 2700 Brønshøj
Tlf.: 3860 1616
lilleskolen-kbh@lilleskolen-kbh.dk
lilleskole-kbh.skoleporten.dk/sp

**35) Det Frie Gymnasium,
grundskolen**

Oprettet 1970, 8. - 10. kl., 135 elever
Møllegade 26, 2200 København N
Tlf.: 3537 1111
adm@detfri.dk
www.detfri.dk

36) Esum Kost- og friskole

Oprettet 1988, 6. - 10. kl., 36 elever
Esum Hovedgade 18, 3230 Græsted
Tlf.: 4839 0950
kontor@esumkostskole.dk
www.esumkostskole.dk

37) Farum Lilleskole

Oprettet 2019, 0. - 9. kl., 122 elever
Regimentsvej 16, 3520 Farum
Tlf.: 2987 3508
kontor@farumlilleskole.dk
www.farumlilleskole.dk

38) Freinetskolen

Oprettet 1976, 0. - 9. kl., 199 elever
Valby Langgade 117, 2500 Valby
Tlf.: 2522 2650
kontor@freinetskole.dk
www.freinetskolen.dk

39) Gribskov Lilleskole

Oprettet 1967, 0. - 9. kl., 107 elever
Ny Mårumvej 302, 3200 Helsingø
Tlf.: 4879 5343
gs@gribskov-skole.dk
www.gribskov-skole.dk

40) Halsnæs Lilleskole

Oprettet 2000, 0. - 9. kl., 184 elever
Hågendrupvej 6 Torup, 3390
Hundested
Tlf.: 4798 8883
post@halsnaesskolen.dk
www.halsnaesskolen.dk

41) Hareskovens Lilleskole

Oprettet 1965, 0. - 9. kl., 267 elever
Skovbovænget 124, 2750 Ballerup
Tlf.: 4498 8210
mail@hareskovenslilleskole.dk
www.hareskovenslilleskole.dk

42) Helsingør Lille Skole

Oprettet 1962, 0. - 10. kl., 230 elever
Fredericiavej 1, 3000 Helsingør
Tlf.: 4921 0203
kontor@lilleskolen.dk
www.lilleskolen.dk

43) Hillerød Lilleskole

Oprettet 1966, 0. - 9. kl., 212 elever
Brødskovvej 3, 3400 Hillerød
Tlf.: 4826 6586
kontoret@hillerod-lilleskole.dk
www.hillerod-lilleskole.dk

44) Humlebæk Lille Skole

Oprettet 1967, 0. - 9. kl., 194 elever
Boserupvej 101, 3050 Humlebæk
Tlf.: 4919 1029
humlebaek@lilleskoler.dk
www.hbls.dk

45) Hørsholm Lille Skole

Oprettet 1970, 0. - 9. kl., 193 elever
Højskolevej 11, 2960 Rungsted Kyst
Tlf.: 4586 2232
hlsk@hlsk.dk
www.hlsk.dk

46) Nordsjællands Friskole

Oprettet 1981, 7. - 10. kl., 65 elever
Rønbjerg Allé 2, 3400 Hillerød
Tlf.: 4826 8697
kontor@nsj-friskole.dk
www.nsj-friskole.dk

47) Nørrebro Lilleskole

Oprettet 1975, 0. - 9. kl., 216 elever
Prinsesse Charlottes gade 34-36,
2200 København N
Tlf.: 3535 4501
kontoret@norrebro-lilleskole.dk
www.norrebro-lilleskole.dk

48) Rudersdal Lilleskole

Oprettet 1987, 0. - 9. kl., 102 elever
Vejlesøvej 40B, 2840 Holte
Tlf.: 4542 5887
kontor@rudersdal-lilleskole.dk
www.rudersdal-lilleskole.dk

49) Ryparken Lille Skole

Oprettet 1970, 0. - 7. kl., 175 elever
Gartnerivej 3, 2100 København Ø
Tlf.: 3929 6639
kontor@ryp.dk
www.ryparkensskole.dk

50) Skolen på Slotsvænget

Oprettet 1985, 6.-10. kl., 45 elever
Slotsvænget 61, 3480 Fredensborg
Tlf.: 4847 6777
skolen@slotsvaenget.dk
www.slotsvaenget.dk

51) Trekronergade Freinetskole

Oprettet 1979, 0. - 9. kl., 209 elever
Trekronergade 46, 1., 2500 Valby
Tlf.: 3617 3162
kontor@trekroner-freinet.dk
www.trekronergadefreinetskole.dk

52) Ørestad Friskole

Oprettet 2004, 0. - 9. kl., 224 elever
Nordre Digevej 6, 2300 København S
Tlf.: 3312 8181
info@orestad-friskole.dk
www.orestad-friskole.dk

53) Østerbro Lilleskole

Oprettet 1970, 0. - 9. kl., 220 elever
Sionsgade 5 A, 2100 København Ø
Tlf.: 3929 7114
post@osterbrolilleskole.dk
www.oesterbrolilleskole.dk

FORKORTELSER

0. = børnehaveklasse
Bh. = børnehave

Lilleskolernes Sammenslutnings bestyrelse



Peter Leth Andresen
Forperson, Skoleleder på
Børnenes Friskole



Sanne Wiedemann
Næstforperson,
Skoleleder på Amager Lilleskole



Lisbeth Møller Nielsen
Bestyrelsesforperson,
Ballerup Ny Skole



Jakob de Lemos
Bestyrelsesforperson,
Børne U.N.I.



Jasmin Heide
Skoleleder,
Rørvig Friskole



Claus Pawelczyk
Skoleleder,
Randers Lilleskole



Kira Lintrup Jensen
Skoleleder,
Friskolen Østerlars

Sekretariatet



Sune Jon Hansen



Niels Strunge



Lars Larsen

20

26

—

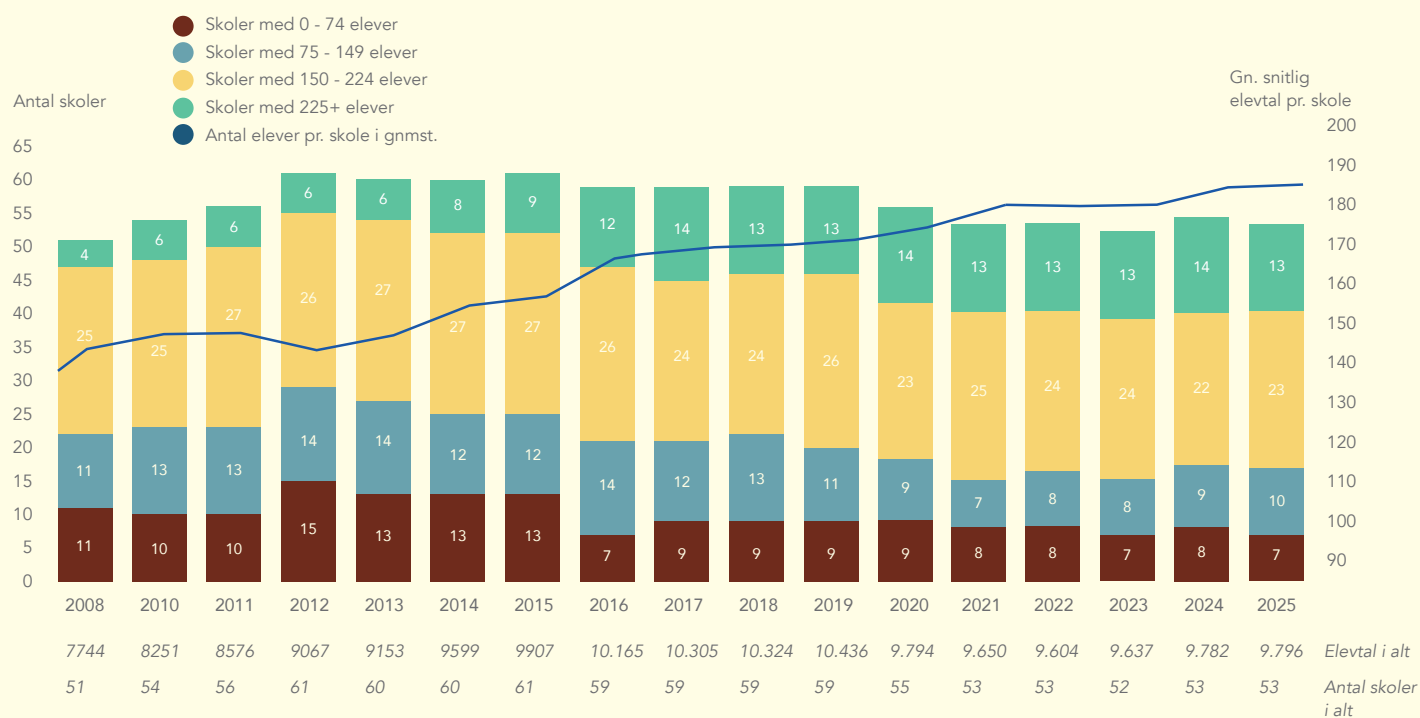
*Nøgletal
og medlemsskoler*

Takstkatalog FL 2026

Generelle driftstilskud kr. pr. årselev

<p>Grundtilskud</p> <p>400.000 pr. skole, dog maks. 10.000 kr. pr. elev</p>	<p>Bygningstilskud</p> <p>2.764 pr. elev</p>	<p>Tilskud til kostafdelinger ved frie grundskoler</p> <p>58.861 pr. kostelev</p>	<p>Tilskud til SFO</p> <p>9.111 pr. SFO-elev</p>
<p>Undervisnings- taxameter</p> <p>TAKST 1 43.734 (for årselever under 13 år)</p> <p>TAKST 2 57.729 (for årselever på eller over 13 år, men ikke i 10. klasse)</p> <p>TAKST 3 56.624 (for årselever i 10. klasse)</p>	<p>Fællesudgifts- taxameter</p> <p>TAKST 1 8.330 (for antal årselever, der ikke overstiger 220 årselever)</p> <p>TAKST 2 3.332 (for antal årselever, der overstiger 220 årselever)</p>	<p>Specialundervisnings- tilskud</p> <p>Takst for 1. specialundervisningselev 119.052</p> <p>Takst for 2. specialundervisningselev 107.146</p> <p>Takst for 3. og følgende specialundervisningselever 95.241</p> <p>Takst for 13. og følgende specialundervisningselever på profilskoler 43.087</p>	<p>Inklusionstilskud pr. skole</p> <p>TAKST 1 0 - 149 elever 134.615</p> <p>TAKST 2 150 - 299 elever 127.885</p> <p>TAKST 3 300 - 449 elever 121.154</p> <p>TAKST 4 450 elever og derover 114.423</p>

Medlemsskolerne - størrelse og elevantal



Program

Lilleskoletræf

2026

24.-25 april på
Rørvig Centret, Rørvig

Fredag den 24. april

13.00

Ankomst og frokost

13.45

Repræsentantskabsmøde 2026

16.45

Hvad blev der af det voksne samfund?

Det er spørgsmålet, som Keith Hayward stiller skarpt på og, med et væld af rammende, underfundige og underholdende eksempler og et skarpt analytisk blik, besvarer. Keith peger på og viser, hvordan vi som samfund, skridt for skridt, har sluppet forbindelsen til en verden, hvor det at blive voksen handler om at tage ansvar. I stedet hylder kulturen ungdommelig selvoptagethed og behandler voksne mennesker som børn, der ikke kan gå ned ad en trappe uden advarsler om at huske gelænderet. Fjolleriet virker harmløst, men det har skræmmende konsekvenser. For når også politikerne holder op med at håndtere problemer og modstand som voksne mennesker, kommer afmagten og hysteriet.

Keith Hayward er professor i kriminologi på Københavns Universitet og blandt mange andre udgivelser forfatter til den anmelderroste og internationale bestseller: *Infantilised – How our Culture Killed Adulthood*. Med begreber som kidults og infantocrats udfolder Keith sit blik for vores kultur og sociale dynamikker og giver os sine bud på, hvordan vi får gjort op med den kulturelle infantilisering, inden den har skabt en verden af problemer, ingen gider at løse.

19.30

Festmiddag, musik og festivitas

Lørdag den 25. april

08.00

Morgenmad

09.15

At være bestyrelse på en lilleskole

Som et fast indslag, starter vi dagens program med en samtale på tværs af deltagerne: Hvad rører sig, hvad er vi optagede af og hvordan arbejder vi sammen om det i bestyrelsen og den daglige ledelse?

10.45

Om kollektivets potentiale, samskabelse og ledelse

Vi er stolte over at kunne præsentere Elisa Kragerup til vores Lilleskoletræf. Elisa har om nogen sat sit aftryk på dansk teater – som instruktør og den ene del af direktorduoen på Betty Nansen Teater. Som del af ledelsen på Betty har hun arbejdet med og udviklet samskabelse og de dertil knyttede kollektive og langstrakte arbejdsprocesser. Hvordan kan man inddrage og dyrke kollektivets potentiale og på samme tid holde fast i tøjljerne?

Dét har Elisa nogle inspirerende og perspektivrige bud på. Er de systemer vi har bygget op f.eks. tidssvarende ift. hvad vi vil, hvordan vi vil arbejde og hvor vi vil hen? Vi kan ville en masse, men vi kan nok ikke gøre alt på én gang, så hvordan indretter vi os og leder processer der kræver og er præget af langsommelighed? Skolen tager tid og er bøvet og besværlig, fantastisk og forunderlig, så hvordan kan vi arbejde med at danne ramme om og give mulighed for at vi sammen afsøger perspektiver og ideer og kvalificerer dem. Det tager vi en omgang med sammen med Elisa.

12.00

Frokost og tak for i år



Lilleskolernes Sammenslutning
Tranevej 20, st.
2400 Kbh. NV.

Tlf. 6914 9664

www.lilleskolerne.dk
post@lilleskolerne.dk